

AZ EGYETEMES TIZEDES OSZTÁLYOZÁS (ETO) MAGYAR NYELVÜ TELJES KIADÁSÁNAK 1967-1968. ÉVI MUNKÁLATAI

Babiczky Béla

ELTE Könyvtártudományi Tanszék

A dokumentációs és a könyvtári munka hatékonyságának emelésében jelentős szerepük van az egységes munkamódszereknek. Ezek kialakítását elősegítik a dokumentációs és könyvtári munkaeszközök. Közéjük tartoznak az ETO-táblázatok is. A magyar dokumentációs és könyvtári intézmények nagy nyereségének kell tehát tekinteni, hogy néhány évvel ezelőtt megkezdődtek az ETO magyar nyelvű teljes kiadásának előkészületei. A táblázatok szerkesztését a FID /Nemzetközi Dokumentációs Szövetség/ hozzájárulásával - a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában - az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ /OMKDK/ végzi. A táblázatok a Magyar Szabványügyi Hivatal /MSZH/ által kiadott országos szabványok formájában jelennek meg.

A szerkesztési munkálatokat szerkesztő bizottság irányítja, amelynek tagjai osztályozási, tájékoztatói és szervezési szakemberek /ld. TMT, 13.k. 2.sz. 1966. p.146-147./.. A szerkesztő bizottság titkársági teendőit és adminisztrációját az OMKDK-ban létesített ETO-csoport látja el. A táblázatok fordítását, lektorálását, terminológiai ellenőrzését és az elkészült kéziratok szabványosítási vitákra való megtárgyalását a legkülönbözőbb szakterületeken működő több száz szakember és könyvtáros végzi. A szerkesztő bizottság a munkák elvi irányítása mellett

dönt a szakértő csoportok által kidolgozott, de valamilyen okból vitás kérdésekben;

felülvizsgálja a kidolgozott táblázat-részeket;

biztosítja a magyar nyelvű táblázatok egyeztetését a FID által hivatalosnak tekintett táblázatokkal.

A szerkesztő bizottság a szabványosítási eljárás során elfogadott, a szakterminológia tekintetében helyesnek ítélt és a FID által hivatalosan elismert táblázatokkal egyeztetett kéziratokat adja át a Magyar Szabványügyi Hivatalnak ajánlott szabványként való kiadásra.

A magyar nyelvű táblázatok kidolgozásához az adott szakterületen megjelent legújabb hivatalos ETO-táblázatok és az ETO legújabb kiegészítései és módosításai szolgálnak alapul.

A magyar fordításhoz szükséges idegen nyelvű táblázatok kijelölését és a technikai szerkesztést az OMKDK ETO-csoportja és ETO-szak-

értője végzi. A fordítás és lektorálás munkájában a megfelelő szakterületek képviselői működnek közre. A szakmai lektorok munkája elsősorban a táblázat helyes magyar szakkifejezéseinek kialakítását hivatott biztosítani. E munkát az ETO-jelzetek helyességének, hiánytalanságának ellenőrzése követi. A táblázatok kialakítása során felmerülő problémákat a FID Osztályozási Osztályával levélváltás útján tisztázzák. Az így tervezetként elkészült táblázatok ellenőrzés céljából az adott szakterület hazai szervezeteinek és intézményeinek a képviselői elé kerülnek. A tervezetet észrevételeikkel együtt szabványosító értekezleten vitatják meg.

A kiadási munkálatok egyes fázisai az alábbi pontokban foglalhatók össze:

1. a szakterület legkorszerűbb ETO-táblázatának és az azt követő hivatalos módosításoknak kijelölése fordításra és összeszerkesztésre;
2. a fordítás lektorálása;
3. a táblázat teljességének és érvényességének, az ETO-jelzetek helyességének, táblázati pozíciójának ellenőrzése;
4. a kézirat kispéldányszámu sokszorosítása és megküldése jóváhagyásra a FID Osztályozási Osztályához;
5. a FID észrevételeinek tanulmányozása a megfelelő szakértők bevonásával és a javítások átvezetése a kéziratra;
6. a szabványosítási értekezlet előkészítéséhez szakértők és a megfelelő intézmények képviselőinek kiválasztása és bevonása;
7. az ülés megrendezése, majd a határozatok rögzítése;
8. a kézirat javítása a bizottsági ülés határozatai alapján. Ellenőrző szerkesztés, majd a nyomdai kézirat elkészítése;
9. a nyomdakész kézirat benyújtása a Magyar Szabványügyi Hivatalnak;
10. a Magyar Szabványügyi Hivatal jóváhagyása után a kézirat átadása a Közgazdasági és Jogi Kiadónak technikai kivitelezésre;
11. a nyomdai korrektúra elvégzése és egy levonat megküldése a FID Osztályozási Osztályához;
12. az utolsó tördelt korrektúra imprimálása.

A hivatalos magyar ETO-kiadások sorozata 1966-ban indult meg a rövidített ETO/FID 389/ ajánlott szabványként való megjelentetésével /MSZ 4000-66 R/. Ennek kéziratát már az előző években az Országos Osztályozási Bizottság /OOB/ készítette el. A teljes kiadás előmunkálatai 1966-ban kezdődtek. Széles körű szakmai viták után az elsőként elkészült táblázatok a következő évben nyomdába kerültek, s így az első

6 kötet 1968 elején megjelent. /Az 1966-1968. június 30-ig megjelent magyar ETO-kiadványok jegyzékét a Függelékben közöljük./

Számba véve az 1968. júniusig elért eredményeket, megállapítható, hogy a munkák tervszerűen haladnak /ld. 1.táblázatot/.

A kiadó számára átadott táblázatokon kívül egész sor kézirat elkészült és vár szabványosítási szakbizottsági vitára.

A magyar ETO-táblázatokat 40 kötetre tervezik. Ez a munka a köteteket kidolgozó munkacsoportokra nagy feladatot ró. A kéziratok egyeztetése, az utalások rendszerének kialakítása, a kiegészítések és módosítások folyamatos figyelembevétele pedig a szerkesztők és az OMKDK ETO-csoportja számára jelent nehéz munkát. Az eddigi munkálatoakat a FID Osztályozási Osztálya a legmesszebbmenően elismerte. Ez biztosíték arra, hogy 1968-ban egész sor további kötet készülhet el.

A teljes kiadás tervezett kötet-beosztását és az egyes szakterületek várható megjelenését a 2.táblázat tartalmazza.

Az ETO-munkálatok eredményei között kell megemlíteni a teljes ETO kiadásán kívül azt is, hogy az OMKDK megjelentette az Extensions and Corrections to the UDC /FID 248/ c. kiadvány magyar fordítását. Ez a félévenként megjelenő sorozati kiadvány - mint ismeretes - az ETO adott időszakban érvényessé vált kiegészítéseit és módosításait tartalmazza. A magyar nyelvű kiadás Kiegészítések és módosítások az ETO-hoz /FID 428/ címmel elsőként a 6.sorozat 3.számával indult, mely tartalmazza a sorozat előző számainak anyagát is, tehát az 1965.január 1-től 1966. december 31-ig érvényessé vált módosításokat. A következő - 4. és 5. - szám előkészítése is folyamatban van és rövidesen megjelenik. Ez a periodikus kiadvány fontos kiegészítő segédesszköz a magyar nyelvű teljes kiadáshoz. Lehetővé teszi a legújabb jelzetek hazai alkalmazását, s ezzel a kutatók, a tájékoztatási intézmények és a könyvtárak dolgozóinak munkáját eredményesen segíti.

Az ETO magyar nyelvű kiadásai: a rövidített /FID 389/ és a teljes /FID 390/ kiadás, valamint a Kiegészítések /FID 428/ révén a szakosok rövid időn belül a munkájukat megkönnyítő fontos munkaeszközök egész sorozatának birtokába jutnak.

1967. dec. 31. ETO-szám	Fordítás	Lektorálás	ETO-jelzések ellenőrzése	Sokszorosítás	FID jóváhagyás	Szabványosítás	Ellenőrző szel- vezés	A kézirat át- adása	Nyomdai mun- kák fokmálban	Megjeleni
Segédtabl.										
0										
1										
2										
30/33										
34/36										
37										
38										
39										
50/51										
52										
53										
54										
55										
56/59										
60/61										
62/62										
621.0/22										
621.3										
621.4/16										
621.7/9										
622/623										
624/628										
629										
63										
64/65										
66/662										
663/665										
666/668										
669										
67/673										
674/679										
68/681										
682/686										
687/689										
69										
7/76										
77/79										
8										
9										

1. táblázat

2.táblázatAz ETO magyar nyelvű teljes kiadásának kötetbeosztása

ETO-jelzet	Megnevezés	Szabvány- szám	Várható megjelenés
	Segédtablázatok	16 500	1968
0	Általános művek	16 501	Megjelent
1	Filozófia	16 502	1969
2	Vallás	16 503	1970
3/33	Szociológia. Statisztika. Politika. Közgazdaság	16 504	1970
34/36	Jogtudomány. Államigazga- tás. Népjólét	16 508	1970
37	Nevelés, oktatás	16 511	Megjelent
38	Közlekedés. Kereskedelem	16 512	1970
39	Néprajz	16 513	1970
50/51	Általános természettudo- mányi művek. Matematika	16 525	Megjelent
52	Csillagászat. Geodézia	16 526	Megjelent
53	Fizika	16 527	Megjelent
54	Kémia	16 528	1968
55	Geológia. Meteorológia	16 529	1968
56/59	Öslénytan. Biológia. Nő- vénytan. Állattan	16 533	Megjelent
60/61	Alkalmazott tudományok ál- talában. Orvostudomány	16 535	1970
62/620	Technika általában. Anyag- vizsgálat. Energiagazdál- kodás	16 536	1968
621.0/.22	Gépészet általában. Gőzgé- pek. Vízierőgépek	16 540	1968
621.3	Elektrotechnika	16 541	1968
621.4/.6	Hőerőgépek /gőzgépek kivé- telével/. Légnymásos ener- gia. Hűtéstechnika. Gázok és folyadékok szállítása	16 544	1968

2. táblázat folytatása

ETO-jelzet	Megnevezés	Szabvány- szám	Várható megjelenés
621.7/.9	Forgácsmentes alakítás. Gépelemek. Hajtóművek. Szállítóberendezések. E- melőgépek. Forgácsoló megmunkálás	16 547	1968
622/623	Bányászat. Haditechnika	16 548	1968
624/628	Mélyépítés. Földmunka. Ala- pozás. Alagutépítés. Hid- építés. Vasutépítés. Utépi- tés. Vízépítés. Egészség- ügyi technika	16 554	1969
629	Közlekedéstechnikai eszkö- zök. Közúti járművek. Vizi- járművek. Légi közlekedési eszközök	16 555	1969
63	Mezőgazdaság	16 560	1968
64/65	Házigazdaság. Üzemvezetés és szervezés	16 562	1969
66/662	Kémiai technológia. Nehéz- vegyipar. Robbanóanyagok. Tüzelőanyagok. Tüzeléstechnika	16 565	1969
663/665	Élelmiszeriparok. Olajipar	16 568	1969
666/668	Üveg- és kerámiaipar. Szi- likátipar. Zománc. Máz. Gipsz. Műkő. Cement. Festő- és mázolóipar. Különféle szerves kémiai iparok	16 571	1969
669	Kohászat	16 572	1969
67/673	Különféle iparágak. Fémek- ből és ötvözetekből készült tárgyak	16 574	1969
674/679	Faipar. Bőripar. Papíripar. Textilipar. Gumi- és műanyag- ipar. Kőfaragó ipar és e- gyéb természetes homogénanya- gok ipara	16 579	1969
68/681	Finommechanika. Órásipar. Mű- szerészipar. Számító- és szá- mológépek. Optikai ipar. Sok- szorosító és nyomdagépek. Hangszerkészítés. Szobrásza- ti és vésnökai szerszámok és gépek	16 581	1969

2.táblázat folytatása

ETO-jelzet	Megnevezés	Szabvány-szám	Várható megjelenés
682/686	Kovácsipar. Épületvasalások. Vasárúk. Butorgyártás. Kárpitos ipar. Nyerges, szíjgyártó, cipész-, kesztyűipar. Sportszerek ipara. Könyvkötés. Metalizáció. Irodai felszerelések ipara	16 586	1969
687/689	Ruházati iparok. Konfektóipar. Toaletti cikkek. Műsztergályozás. Játék-ipar. Disztárgyak. Barkácsolás	16 589	1969
69	Építőipar	16 590	1969
7/76	Képzőművészetek. Városépítés. Építészet. Szobrászat. Rajz. Iparművészet. Festészet. Grafikai művészetek	16 595	1969
77/79	Pényképesztet. Filmtechnika. Zene. Film. Színház. Tánc. Szórakozás. Társasjátékok. Sportok	16 596	1969
8	Nyelv- és irodalomtudomány. Szépirodalom	16 598	1969
9	Földrajz. Életrajz. Történelem	16 599	1969

P Ü G G E L É K

Magyarországon 1966-1968-ban megjelent ETO-kiadványok jegyzéke

1. Egyetemes Tizedes Osztályozás rövidített kiadás 1.kötet. Táblázatok. MSZ 4000-66 R /FID Publ. No.389.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1966, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 219 p.
2. Egyetemes Tizedes Osztályozás rövidített kiadás 2.kötet. Betűrendes mutató. MSZ 4000-66 R /FID Publ. No.389.//Készült a FID Ma-

- gyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1966, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 157 p.
3. Az Egyetemes Tizedes Osztályozás 1958. évi kiadása és az MSZ 4000-66 R táblázatai közötti eltérések összehasonlító táblázata. /Összeáll. Babiczky Béla. Szerk. Bereczky Lászlóné/. Bp. 1967, Népművelési Propaganda Iroda, 100 p. /A Könyvtártudományi és Módszertani Központ kiadványai 15./
 4. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 0 Általános művek. MSZ 16501-67 R /FID Publ. No.390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 40 p.
 5. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 37 Nevelés és oktatás. MSZ 16511-67 R /FID Publ. No.390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 33 p.
 6. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 50 Általános természettudományi művek. 51 Matematika. MSZ 16525-67 R /FID Publ. No. 390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 49 p.
 7. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 52 Csillagászat. Geodézia. MSZ 16526-67 R /FID Publ. No.390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 47 p.
 8. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 53 Fizika. MSZ 16527-67 R /FID Publ. No.390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 64 p.
 9. Egyetemes Tizedes Osztályozás teljes kiadás. 56 Óslénytan. 57 Biológia. 58 Növénytan. 59 Állattan. MSZ 16533-67 R /FID Publ. No. 390.//Készült a FID Magyar Nemzeti Bizottságának gondozásában./ Bp. 1967, Magyar Szabványügyi Hivatal - Közgazdasági és Jogi Könyvk. 99 p.
 10. Kiegészítések és módosítások az Egyetemes Tizedes Osztályozáshoz. 6.sorozat, 3.szám, 1965. január 1 - 1966. december 31. /FID 428/6:3/. Bp. 1968, Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, 71 p.